

Statsrådsberedningen
Kansliet för samordning av EU-frågor

Informellt videomöte i EU-ministerkrets den 16 juni 2020

Kommenterad dagordning

- 1. Godkännande av dagordningen**
- 2. (Ev.) A-punkter**

Ikke lagstiftande verksamhet

3. EU:s fleråriga budgetram (MFF) 2021-2027 och återhämtningspaketet

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

GAC väntas diskutera kommissionens förslag till reviderat förslag om den fleråriga budgetramen 2021-2027 samt ett europeiskt återhämtningsinstrument. Delar av kommissionens förslag behandlades i EU-nämnden den 5 juni inför informella Ekofin den 9 juni. Överläggning med finansutskottet ägde rum den 4 juni.

Vid Europeiska rådets videokonferens den 23 april fick kommissionen i uppdrag att ta fram ett förslag till en anpassad flerårig budgetram och en fond för att stödja den ekonomiska återhämtningen med anledning av Covid-19, baserat på en behovsanalys. Den 27 maj presenterade kommissionen ett meddelande om sitt förslag till flerårig budgetram,

inklusive ett återhämtningsinstrument. Därefter har kommissionen presenterat specifika lagstiftningsförslag inom den fleråriga budgetramen. Kommissionens förslag till ett europeiskt återhämtningsinstrument presenterades den 28 maj.

Utgiftsvolymen för det reviderade förslaget om flerårig budgetram föreslås uppgå till 1100 mdr euro, vilket är en marginell ökning jämfört med det förslag som låg på bordet vid Europeiska rådets möte i februari. Återhämtningsinstrumentet föreslås därutöver att uppgå till 750 mdr euro, varav 500 mdr euro i bidrag och 250 i lån.

Återhämtningsinstrumentet föreslås användas för att finansiera existerande och nya program i EU-budgeten. Av instrumentets totala volym föreslås merparten, 560 miljarder euro, finansiera en ny facilitet för återhämtning och motståndskraft i medlemsstaterna. Faciliteten ska, via bidrag på 310 miljarder, och lån på 250 miljarder, stödja offentliga investeringar och reformer i medlemsstaterna. Enligt förslaget ska medlemsstaterna ansöka om stöd baserat på nationella återhämtningsplaner. Dessa ska vara förenliga med europeiska terminen och främja den gröna och digitala omställningen. Fördelningen av bidrag mellan medlemsstater föreslås ske utifrån befolkningsstorlek, BNI och arbetslöshet. Resterande 190 miljarder euro fördelas till befintliga och nya program inom ramen för MFF. Det handlar bland annat om program med syfte att främja privata investeringar och stödja utsatta företag med hjälp av garantier. Kommissionen föreslår bl.a. en utvidgning av kommissionens förslag till investeringsprogrammet InvestEU. Därutöver föreslås återhämtningsinstrumentet användas för att förstärka program inom t.ex. sammanhållningspolitiken, innovation, FoU, grön omställning, hälsa och EU:s yttre åtgärder.

Instrumentet ska finansieras genom att kommissionen lånar upp medel på kapitalmarknaden för EU:s räkning. Utrymme för att garantera upplåningen skapas genom en höjning av taket för EU:s egna medel. Upplåningen föreslås ske över maximalt 30 år. Återbetalningen föreslås påbörjas år 2028 och avslutas senast år 2058.

Tre möjliga alternativ för återbetalning nämns: att MS tillskjuter medel baserat på BNI-andel, att utgifterna minskar kommande budgetram samt nya egna medel.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen anser alltjämt att budgetramen måste minska och moderniseras ytterligare. Sammanhållningspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken bör minskas väsentligt. Regeringen anser att rabatter är en förutsättning för en uppgörelse och kan välkomna de referenser som finns till detta i kommissionens meddelande.

Regeringen anser att EU:s ekonomiska åtgärder till följd av Covid-19, inklusive för att stödja återhämtningen, bör vara temporära, välriktade, proportionerliga och budgetrestriktiva. Stöd bör så långt som möjligt bygga på existerande instrument och befintliga finansieringsformer och inte nya egna medel, samt inriktas på de delar av EU som har störst behov. Det bör finnas gränser för hur mycket stöd enskilda medlemsstater kan få och medlemsstaternas risktagande bör begränsas. Åtgärder bör vara miljömässigt och socialt hållbara samt förenliga med att driva på den gröna omställningen. En central del i återhämtningen bör vara att fullt ut återställa den inre marknaden.

Mot den bakgrunden är regeringen kritisk till att kommissionen föreslår att återhämtningsinstrumentet ska bygga på mycket omfattande gemensam upplåning och mycket kritisk till att upplåningen i hög grad ska användas till bidrag till medlemsstater. Förmänliga lån till medlemsstater som har behov bedöms vara en mer ändamålsenlig stödform som skapar sunda incitament. Upplåning för bidrag skulle innebära ett avsteg från principen att EU-budgeten ska balanseras.

Regeringen välkomnar att kommissionen föreslår att instrumentet ska vara tillfälligt. Det är viktigt att instrumentet blir tydligt tidsbegränsat. Regeringen anser att fokus bör ligga på de första årens återhämtning. Regeringen anser att stödet enbart ska användas för krishantering och återhämtning och inte för att finansiera en generell ambitionshöjning inom program som inte är direkt kopplade till krisen.

Det är positivt att kommissionen föreslår att stödet i hög grad ska inriktas på åtgärder som kan bidra till långsiktigt hållbar tillväxt i medlemsstaterna samt till att påskynda den gröna och digitala omställningen. Stöd till medlemsstater bör vara förenligt med EU:s ekonomisk-politiska ramverk och där så tillämpligt förenligt med de landsspecifika rekommendationerna,

och villkoren bör främja EU:s grundläggande värderingar. Stöd för att främja privata investeringar bör ha ett starkt mervärde, vara efterfrågestyrt och finansiellt hållbart.

Regeringen återkommer till riksdagen efter närmare analys av förslagets ekonomiska, budgetära och rättsliga konsekvenser. Regeringen återkommer även avseende flera andra förslag till rättsakter till vilka återhämtningsinstrumentet ska bidra med.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Kommissionens förslag har behandlats i EU-nämnden den 5 juni inför informella Ekofin den 9 juni. Överläggning med finansutskottet ägde rum den 4 juni. Den ekonomiska reaktionen på Covid-19 har behandlats vid flera tillfällen i EU-nämnden. Finansutskottet har informerats om frågor kopplade till den EU:s ekonomiska reaktion på covid-19, senast den 12 maj.

4. EU/UK relationen

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

EU-ministrarna förväntas diskutera läget i förhandlingen om en ny relation mellan EU och Storbritannien.

Den 25 februari antog rådet (allmänna frågor) beslut om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar med Storbritannien om ett nytt partnerskap samt tillhörande förhandlingsdirektiv omfattandes alla delar av den nya relationen. Två dagar senare publicerade den brittiska regeringen sin ansats för förhandlingen. Vid samma tidpunkt överenskom parterna villkor för förhandlingen som bl.a. anger att överläggningarna ska ske vid 11 förhandlingsbord: i) varuhandel, ii) tjänstehandel och investeringar, iii) rättvisa konkurrensvillkor för en öppen och rättvis konkurrens, iv) transport, v) energi, vi) fiske, vii) personrörlighet och samordning av sociala trygghetssystemen, viii) samarbete rörande brott- och straffrättsliga frågor, ix) tematiskt samarbete, x) deltagande i unionsprogram, samt xi) horisontella arrangemang och styrningsfrågor. Hittills har man inte öppnat ett

förhandlingsspår om yttre säkerhet eftersom Storbritannien meddelat att man inte ser behov av ett avtalat sådant samarbete.

Den första förhandlingsrundan ägde rum i början av mars. Därefter fick två rundor ställas in p.g.a. Corona-pandemin. Samtal mellan parterna skedde dock löpande och man utbytte förhandlingsbud i form av utkast till avtalstexter. I slutet av april återupptogs förhandlingsarbetet och tre ytterligare rundor har därefter genomförts genom videomöten den 20–24 april, 15-20 maj och 2-5 juni.

Vår förhandlare vittnar om svåra förhandlingar där parterna står långt ifrån varandra i grundläggande frågor såsom avtalsstrukturen, utformningen av bestämmelserna om rättvisa konkurrensvillkor och innehållet i fiskeavtalet. Den brittiska sidan är ovillig att förhandla något som begränsar det egna självbestämmandet och vänder sig emot en roll för EU-domstolen vilket försvårar framsteg på många områden, däribland utformningen av samarbetet om inre säkerhet. På detta område liksom för kärnan i den ekonomiska relationen – frihandelsavtalet – har dock parterna likartade målsättningar.

Hittills har det inte presenterats kompromissförslag på något område och för närvarande finns inga nya förhandlingsrundor inplanerade.

En mellanstation blir den lägesavstämning i form av ett högnivåmöte mellan EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen, Europeiska rådets ordförande Charles Michel och Storbritanniens premiärminister Boris Johnson som planeras i juni, datum ännu inte fastställt. Eventuellt kommer Storbritannien-relationen ägnas en behandling vid den förväntade videokonferensen mellan Europeiska rådets medlemmar den 19 juni.

Innan utgången av juni behöver slutgiltig ställning tas i frågan om förlängning av övergångsperioden. Ett förlängningsbeslut fattas gemensamt av parterna och behöver tas senast vid halvårsskiftet. Denna tidsgräns fastställs i utträdesavtalet och kan inte revideras i efterhand. Den brittiska regeringen har hittills varit tydlig med att man inte efterfrågar en förlängning.

Förutsatt att Storbritannien inte omprövar sin hållning rörande förlängningsfrågan återstår ett fåtal månader för att förhandla fram den nya relationen. Kommissionen har angett att en överenskommelse om en ny relation behöver nås senast den 31 oktober för att den ska hinna godkännas

på bägge sidor och vara på plats när övergångsperioden löper ut vid årsskiftet. Det är en mycket utmanande tidplan.

Parallellt med framtidsförhandlingen pågår ett arbete med att genomföra utträdesavtalet. Den gemensamma kommittén som etableras genom utträdesavtalet och som har till uppgift att tillse genomförandet hade sitt konstituerande möte den 30 mars. Ett andra möte planeras den 12 juni.

Vid den aktuella informella videokonferensen mellan EU-ministrarna kan förväntas att kommissionen uppdaterar medlemsstaterna om var vi står i aktuella genomförandefrågor, däribland det Nordirländska protokollet där det återstår mycket arbete med att få på plats nödvändiga kontroller.

Storbritannien-förhandlingen och relaterade frågor diskuteras löpande i den särskilda arbetsgrupp för Storbritannien som inrättats i rådet. Gruppen har under våren mestadels sammanträtt genom informella videomöten. Vidare har Coreper ägnat en diskussion om ämnet den 5 maj i närvaro av chefsförhandlare Michel Barnier.

Förslag till svensk ståndpunkt

Det är av överordnad prioritet att säkra en ordnad och förutsägbar process och att så mycket som möjligt av den framtida relationen hinner komma på plats innan utgången av övergångsperioden.

Regeringen anser att EU:s hantering bör genomsyras av unionens eget intresse av en så bred och djup framtida relation som möjligt, inom ramen för de gränser som ges av brittiska positioner, EU:s ståndpunkter och relevanta rättsliga begränsningar.

Ett nytt partnerskap med Storbritannien förutsätter ett effektivt genomförande av utträdesavtalet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

EU:s framtida relation med Storbritannien har avhandlats vid några samråd med EU-nämnden inför möten i Europeiska rådet (art. 50) och Allmänna rådet. Särskilt inför Europeiska rådet (art. 50) den 23 mars 2018, Europeiska rådet (art. 50) den 17 oktober 2019, Europeiska rådet (art. 50) den 13 december 2019 samt Allmänna rådet den 25 februari.

EU-minister Hans Dahlgren informerade utrikesutskottet om Storbritannien-relationen och relaterade frågor den 23 januari samt den 28 maj.

5. Rådets 18-månadersprogram (1 juli 2020 – 31 december 2021)

Beslutspunkt

Förslagets innehåll

De tre kommande ordförandeskapsländerna samarbetar för att ta fram ett gemensamt program för rådets agenda de kommande 18 månaderna. Tyskland, Portugal och Slovenien kommer på videomötet att presentera sitt gemensamma program för perioden 1 juli 2020 till 31 december 2021. I enlighet med rådets arbetsordning ska Allmänna rådet ställa sig bakom 18-månadersprogrammet. Programmet har ännu inte presenterats.

Ingen diskussion förväntas på videomötet.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen kan ställa sig bakom det gemensamma 18-månadersprogrammet.

6. Övriga frågor

-